

שחר בוקמן
עורך אקולוגיה וסביבה

ציטוט מומלץ

בוקמן ש. 2014. דבר העורך.
אקולוגיה וסביבה 5(2): 138.

התמודדות עם מגפת האבולה באזור יערות הגשם הטרופיים. סיירה לאון, אוגוסט 2014 | צילום: Luigi Baldelli, באדיבות CUAMM Doctors with Africa

3 באוגוסט, 2014

גיליון קיץ 2014 / כרך 5(2)

דבר העורך

קוראות וקוראים יקרים,

זאם התפרצות מגפת האבולה אירעה בגלל התדרדרות מצב המערכות האקולוגיות?

התפרצויות של מגפת האבולה אירעו מספר פעמים ב-40 השנים האחרונות, תוך חזרה על דפוסים דומים: התרחבות של פעילות כריית מחצבים גוררת בירוא יערות (שנעשה כדי להקל על הכרייה), וכריית היערות גורמת לנדידה המונית של עטלפים, הנושאים בגופם את נגיף האבולה. נגיף האבולה הוא אמנם הקטלני ביותר מבין הנגיפים המוכרים שיש להם יכולת להדביק בני אדם, אך הגורמים להתפרצותו אינם ייחודיים.

אנו נחשפים יותר למחלות חדשות הנישאות על-ידי בעלי חיים ככל שמערכת התחבורה מתרחבת, שטחי טבע מפונים לטובת חקלאות, ובעלי חיים רבים נתפסים למטרות ציד וסחר. אך כדי שנגיף יגרום למגפה לא מספיק שתהיה לו יכולת להדביק, אלא עליו להיות מופץ ביעילות רבה ביותר. התחבורה האווירית שכה התרחבה בעשורים האחרונים מקרבת מקומות רחוקים, וכך מאפשרת הפצת מחלות בקצב שלא הוכר קודם לכן.

לאורך ההיסטוריה האנושית בעלי חיים היו מקורן של רוב המחלות המידבקות שבני האדם חולים בהן, אך בעשורים האחרונים אנו חווים עלייה המוערכת בפי ארבעה באירועי הופעה של מחלות. התפרצויות של מגפות המשותפות לבני אדם, לחיות-בית ולחיות-בר (כגון שפעת העופות, שפעת החזירים ו-SARS) מזכירות לנו שוב ושוב שקיים קשר הדוק בין בריאות בני האדם ובריאות החיות הסובבות אותנו. יתרה מכך, המגפות הללו מאיימות לא רק על בריאות בני האדם (ועל שרשרת המזון ועל המערכת הכלכלית) אלא גם על החי והצומח המרכיבים את המגוון הביולוגי התומך בתשתית החיים. הקשר הישיר והמקיף בין ההתנהלות הסביבתית לבין הבריאות העתידית מעולם לא היה כה ברור.

התדרדרות במצבן של מערכות אקולוגיות עלולה להשפיע על בריאות האדם דרך מעגלי משוב שונים. למשל, בעלי חיים עשויים להגר מתחום מחיה אחד לאחר, ושם להעביר נגיף שהם נושאים אל חיות-הבית. תופעות שונות, כגון הכחדת מינים, זיהום, פלישת מינים ושינוי אקלים – פוגעות קשה ביציבות החיים על פני כדור הארץ. נמצא, למשל, שאבדן מינים במערכות אקולוגיות תורם לעלייה בתחלואה אנושית.

אנחנו משלמים מחיר לא רק על השליטה בטבע ובמערכות האקולוגיות, אלא גם על ההשאה מאחור של חלק משמעותי

מהאוכלוסייה האנושית. רוב ההתפרצויות לא מתרחשות בחלק הצפוני של כדור הארץ, בארצות העשירות שיש להן יכולת לנטר מחלות, אלא באזורים העניים של הסהרה התיכונה, הודו וסין – אזורים צפופי אוכלוסין או אזורים בעלי טבע עשיר הנמצא תחת לחץ אנושי גובר.

בהזדמנות זו ברצוני לשתף אתכם בהחלטת הוועד המנהל של אקולוגיה וסביבה לצמצם את הדפסת כתב העת על גבי נייר. תוכני כתב העת יהיו נגישים באתר אקולוגיה וסביבה לכלל הציבור המתעניין, ללא מגבלות, ואתם כמובן מוזמנים להפיצם למעגלי קוראים נוספים.

קריאה נעימה,

שחר בוקמן